

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 742/2016-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. apríla 2017 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a sudcov Jany Baricovej a Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED] právne zastúpeného advokátom Mgr. Petrom Hargašom, Košická 56, Bratislava, ktorou namieta porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Zvolen sp. zn. 11 Er 653/2013 z 29. októbra 2015 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Zvolen sp. zn. 11 Er 653/2013 z 29. októbra 2015 p o r u š e n é b o l i .

2. Uznesenie Okresného súdu Zvolen sp. zn. 11 Er 653/2013 z 29. októbra 2015 z r u š u j e a v e c v r a c i a Okresnému súdu Zvolen na ďalšie konanie.

3. Okresný súd Zvolen je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 303,16 € (slovom tristoti eur a šesťnásť centov) na účet jeho právneho zástupcu Mgr. Petra Hargaša, Košická 56, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Sťažnosti [REDAKOVANÉ] vo zvyšnej časti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. januára 2016 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Zvolen (ďalej aj „okresný súd“) sp. zn. 11 Er 653/2013 z 29. októbra 2015.

2. Sťažovateľ vyslovil nesúhlas s uznesením okresného súdu, ktorým bolo rozhodnuté o jeho odvolaní proti uzneseniu Okresného súdu Zvolen sp. zn. 11 Er 653/2013 z 19. augusta 2015 vydaným vyšším súdnym úradníkom a ktorým mu nebola priznaná náhrada trov exekúcie. Poukázal na to, že vykonával exekúciu v prospech oprávneného Sociálnej poisťovne, Bratislava proti povinnému [REDAKOVANÉ], podnikajúcemu pod obchodným menom [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] v priebehu ktorej bola na majetok povinného povolená reštrukturalizácia, a tak bola exekúcia v zostávajúcej časti nevyožnenej pohľadávky zastavená. Porušenie svojich práv zdôvodnil sťažovateľ okrem iného tým, že *„rozhodnutie súdu ako celok nedáva sťažovateľovi žiadnu odpoveď na ním uplatňované nároky... Z argumentov sťažovateľa sa súd absolútne odmietol zaoberať otázkou nároku na odmenu za vymoženie pohľadávky, čo je podstatná otázka veci podporená aj judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Rozhodnutie sa opiera*

o skutkové tvrdenia súdu, ktoré nevyplývajú zo žiadnych dôkazov a sú v rozpore so skutkovým stavom v otázke, či si sťažovateľ uplatnil nárok na náhradu trov exekúcie v procese reštrukturalizácie. Týmto spôsobom bolo sťažovateľovi odopreté právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia. Súd sa absolútne odmietol zaoberať otázkou nároku na náhradu trov exekúcie voči povinnému a konštatoval, že touto otázkou sa má zaoberať reštrukturalizačný správca. Takýmto spôsobom súd odmietol (uprel) sťažovateľovi právo na prejednanie veci na zákonomnom súde.

Odlišnosť tejto konkrétnej veci od zaužitej rozhodovacej schémy Okresného súdu Zvolen podľa názoru sťažovateľa spočíva v dvoch podstatných skutočnostiach. Prvou je fakt, že v priebehu exekučného konania bola podstatná časť vymáhaného nároku vymožená a túto skutočnosť súd pri rozhodovaní o náhrade trov exekúcie absolútne odignoroval. Druhá podstatná odlišnosť spočíva v tom, že v tomto konkrétnom prípade bol sťažovateľ ako exekútor dôsledný v postupe uplatňovania práv v reštrukturalizácii. Nárok bol riadne prihlásený, následne správcom popretý a zo strany sťažovateľa bola podaná incidencná žaloba. Vo veci incidencnej žaloby bude rozhodovať reštrukturalizačný súd teda Okresný súd Banská Bystrica, ktorý vo veci nariadil termín pojednávania na 21.01.2016. Podľa názoru sťažovateľa však tento reštrukturalizačný súd nie je zákonným súdom exekútora v otázke rozhodovania o trovách exekúcie. Zákonným súdom v otázke náhrady trov exekúcie je Okresný súd Zvolen, ktorý sa nárokom voči povinnému odmietol zaoberať s poukazom na nepravdivé a nepreukázané tvrdenie, že sťažovateľ si nárok v reštrukturalizácii riadne neuplatnil...

Okresný súd Zvolen použitú argumentáciu sťažovateľa rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky odignoroval bez povšimnutia. Okresný súd Zvolen v rozhodnutí neuviedol žiadne dôvody, ktoré ho vedú k tomu, že s rozhodovacou praxou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky nesúhlasí. Týmto spôsobom súd ignoroval princíp právnej istoty ako zložku práva na spravodlivý súdny proces.

Sťažovateľ je teda toho názoru, že ak zo strany všeobecného súdu nedošlo ku kritickému, logickému dialógu vo vzťahu k rozhodnutiu najvyššieho súdu, možno a contrario dospieť k záveru, že k porušeniu princípu právnej istoty zo strany všeobecného súdu prišlo.

... Diametrálne odlišná rozhodovacia činnosť všeobecného súdu o tej istej právnej otázke za rovnakej alebo analogickej skutkovej situácie, pokiaľ ju nemožno objektivite a rozumne odôvodniť, je ústavne neudržateľná (m. m. PL. ÚS 21/00, PL. ÚS 6/04, III. ÚS 328/05)...

... na jeho exekútorskom úrade bolo voči identickému povinnému pre identického oprávneného vedených celkom 14 exekučných konaní, ktoré boli v dôsledku povolenia reštrukturalizácie povinného zastavené. Vo všetkých týchto konaniach podal sťažovateľ návrh na rozhodnutie o náhrade trov exekúcie. Doposiaľ len v dvoch exekučných veciach bolo právoplatne rozhodnuté o náhrade trov exekúcie. Prvé právoplatné rozhodnutie je rozhodnutie súdu, ktoré je predmetom tejto sťažnosti...

V druhom konaní vedenom na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn.: 14Er/517/2014 o náhrade trov exekúcie súd rozhodol tak, že zaviazal povinného k náhrade trov exekúcie. Skutkový stav bol v oboch veciach takmer identický s jediným rozdielom spočívajúcom v tom, že v konaní EX 404/14 nedošlo ani len k čiastočnému vymoženiu pohľadávky v priebehu exekúcie. V konaní EX 404/14 však súd našiel argumentáciu na priznanie náhrady trov exekúcie, ale v konaní EX 1360/13 (napadnuté rozhodnutie) odmietol ktoréhokoľvek účastníka konania zaviazat' k náhrade trov exekúcie hoci ide o identickú právnu otázku. Okresný súd Zvolen v konaní EX 404/14 argumentoval v otázke náhrady trov exekúcie úplne inak ako v konaní EX 1360/13 a dospel k diametrálne inému rozhodnutiu v tej istej právnej otázke...“.

3. Sťažovateľ zdôraznil postavenie exekútorov ako súčasť verejnej moci štátu, v dôsledku čoho je pre funkčnosť systému výkonu rozhodnutí dôležité citlivo nastaviť úpravu výšky trov exekúcie, ale aj úpravu povinnosti jednotlivých účastníkov konania podieľať sa na náhrade trov exekúcie. Vo vzťahu k právnej úprave trov exekúcie citoval ustanovenie § 196 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (ďalej len „Exekučný poriadok“) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom v čase rozhodovania, v zmysle ktorého je daný nárok exekútora na odmenu, náhradu hotových výdavkov a náhradu za stratu času. Namietal svojoľnú interpretáciu tohto ustanovenia okresným súdom. Uviedol tiež, že v zmysle existujúcej judikatúry ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len

„ESLP“) je prípustné nepriznať exekútorovi náhradu trov exekúcie, avšak len výnimočne, napr. pri zániku všetkých účastníkov konania. V danom prípade však oprávnený a povinný existujú, oprávnený bol uspokojený v rámci exekučného konania a povinný prechádza procesom reštrukturalizácie. Sťažovateľ poukázal na nesprávnu prax súdov spočívajúcu v nepriznávaní trov exekúcie v prípade povolenia reštrukturalizácie na majetok povinného. V súvislosti s ustanovením § 200 ods. 1 Exekučného poriadku vyslovil názor, že toto ustanovenie dáva priestor aj na vysporiadanie vzájomných nárokov medzi oprávneným a exekútorom a nielen medzi povinným a exekútorom. Uviedol, že *„vymožením plnenia teda povinný zaplatil časť istiny a zároveň povinný zaplatil aj pomerne trovy exekúcie zodpovedajúce nároku exekútora na odmenu. Exekútor sa nedomáha od oprávneného zaplataenia (úhrady) trov exekúcie v zmysle ustanovenia § 203 Exekučného poriadku, ktoré citoval súd. Trovy exekúcie zaplatil povinný. Exekútor sa od oprávneného domáha náhrady trov exekúcie (podľa § 200 ods. 1 Exekučného poriadku a § 16 ods. 2 vyhl. MS SR č. 288/1995 Z. z.), teda exekútor žiada, aby súd rozhodol o pomere rozdelenia vymoženého plnenia medzi oprávneného a exekútora. Oprávnený aj exekútor sú v otázke náhrady trov exekúcie účastníkmi konania a pokiaľ je otázka náhrady trov exekúcie medzi účastníkmi sporná, súd má o nej rozhodnúť...“*

Ďalšia právna úprava trov exekúcie je obsiahnutá najmä v ustanovení § 203 Exekučného poriadku a upravuje tri špeciálne situácie zastavenia exekúcie, keď možno zaviazať k úhrade trov exekúcie oprávneného (1. zavinenie oprávneného, 2. nemajetnosť povinného, 3. vyhlásenie konkurzu na majetok povinného). Ustanovenie § 203 Exekučného poriadku je vo vzťahu k ustanoveniu § 197 subsidiárne a špeciálne. V danej konkrétnej veci sa nejedná ani o jednu z týchto špeciálnych situácií a je teda na mieste vrátiť sa k všeobecnej úprave trov exekúcie. Všeobecný súd sa v odôvodnení rozhodnutia zaoberal len vysvetlením dôvodov, pre ktoré nemôže oprávneného zaviazať s poukazom na ustanovenia § 203 Exekučného poriadku ale neuviedol žiadnu zmysluplnú argumentáciu prečo nezaviazal oprávneného k náhrade trov exekúcie s poukazom na vymožené plnenie alebo prečo nezaviazal povinného k náhrade trov exekúcie...

Podľa názoru sťažovateľa je ustanovením § 200 ods. 5 Exekučného poriadku určená právomoc a pôsobnosť exekučného súdu, aby rozhodol o výške trov exekúcie a o tom, ktorý z účastníkov konania je povinný ich nahradiť. Exekučný súd sa však v tomto prípade úplne

odmietol zaoberať otázkou náhrady trov exekúcie voči povinnému. Teda aspoň v odôvodnení rozhodnutia sa ňou nezaoberal. Podľa názoru sťažovateľa reštrukturalizačný súd nie je zákonným súdom pre rozhodovanie o trovách exekúcie. O výške trov exekúcie a o tom, ktorý z účastníkov je povinný ich nahradiť, rozhoduje exekučný súd. Reštrukturalizačný súd na podklade rozhodnutia exekučného súdu a to len v prípade, ak k náhrade trov exekúcie bude zaviazaný povinný, môže rozhodnúť o poradí pohľadávky a o tom akým spôsobom sa bude pohľadávka v reštrukturalizácii uspokojovať. Exekučný súd podľa názoru sťažovateľa nemôže celú rozhodovaciu právomoc v otázke trov exekúcie ponechať (presunúť) na reštrukturalizačný súd. V prípade rozhodovania o trovách exekúcie prichádza totiž do úvahy aj rozhodnutie o tom, že k náhrade trov exekúcie bude zaviazaný oprávnený, pričom reštrukturalizačný súd nemá právomoc na rozhodovanie o trovách exekúcie vo vzťahu k oprávnenému, pretože ten nie je účastníkom reštrukturalizačného konania.“.

4. Poukazom na § 113, § 116, § 118 a § 120 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení (ďalej len „zákon o konkurze a reštrukturalizácii“) sťažovateľ zdôraznil, že „povolením reštrukturalizácie povinného došlo ex lege k zastaveniu všetkých exekučných konaní vedených proti povinnému, pričom rozhodovacia prax súdov pri rozhodovaní o povinnosti náhrady trov exekučného konania pri zastavení exekúcie v dôsledku povolenia reštrukturalizácie povinného (dlžníka v reštrukturalizácii) nie je ustálená. V rozhodovacej praxi súdov nie je ustálené to, ktorý z účastníkov exekučného konania má trovy exekúcie uhradiť a nie je ustálený ani charakter tejto pohľadávky. Ak by bol k zaplateniu zaviazaný povinný, nie je ustálené či sa má jednať o pohľadávku prihlasovanú do reštrukturalizácie alebo o pohľadávku v zmysle citovaného ustanovenia § 120 ods. 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácie, teda o pohľadávku vzniknutú po začatí reštrukturalizačného konania...“

Pri rozhodovaní o odmene exekútora je v prvom rade potrebné skúmať, či v priebehu exekúcie do zastavenia exekúcie došlo k čiastočnému vymoženiu pohľadávky. Ak bola pohľadávka čiastočne vymožená, súd o náhrade trov exekúcie rozhodne tak, že vysporiada vzájomné nároky oprávneného a exekútora v zmysle ustanovenia § 16 ods. 1 vyhl. MS SR č. 288/1995 Z. z. o odmenách a náhradách súdnych exekútorov.

Ak v priebehu exekúcie nedošlo ani len k čiastočnému vymoženiu pohľadávky, bude súd o odmene exekútora rozhodovať podľa ustanovení § 14 a § 15 vyhl. MS SR č. 288/1995 Z. z. s tým, že k náhrade trov exekúcie bude zaviazaný povinný a to s poukazom na ustanovenie § 197 Exekučného poriadku. Ak by exekučný súd rozhodol o povinnosti povinného nahradiť trovy exekúcie, bude následne v pôsobnosti reštrukturalizačného súdu rozhodnúť o určení vymáhateľnosti a charaktere prihlásenej pohľadávky.

Právny názor sťažovateľa k charakteru pohľadávky na náhradu trov exekúcie voči povinnému je taký, že vo vzťahu k povinnému je pohľadávka exekútora pohľadávkou podľa ustanovenia § 120 ods. 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácii, teda pohľadávkou vzniknutou až počas reštrukturalizačného konania. K zastaveniu exekučných konaní totiž došlo až povolením reštrukturalizácie teda v čase po začatí reštrukturalizačného konania a pohľadávka na náhradu trov exekúcie čo do dôvodu a výšky sa stala známou až po začatí reštrukturalizačného konania a na túto pohľadávku sa nevzťahujú účinky reštrukturalizačného konania. Sťažovateľ si teda pohľadávku voči povinnému môže vymáhať v „novom“ exekučnom konaní potom, ako bude na jej zaplatenia povinný zaviazaný exekučným súdom.“

5. Sťažovateľ žiadal priznať aj primerané finančné zadosťučinenie vo výške 2 500 €, čo zdôvodnil náhradou za množstvo úkonov vykonaných v súvislosti s uplatnením svojho nároku v reštrukturalizačnom konaní a v konaní o incidenčnej žalobe.

6. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vydal nález v tomto znení:

„1. Základné právo sťažovateľa, fyzickej osoby [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Zvolen, č.k.: 11Er/653/2013-49 z 29.10.2015 boli porušené.

2. Uznesenie Okresného súdu Zvolen, č.k.: 11Er/653/2013-49 z 29.10.2015 sa zrušuje a vec sa vracia Okresnému súdu Zvolen na ďalšie konanie.

3. Ústavný súd priznáva sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie vo výške 2.500,00 EUR.

4. *Ústavný súd priznáva sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 303,16 EUR.*“

7. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 742/2016-17 z 25. októbra 2016 prijal sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v súlade s § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

8. K sťažnosti sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril Okresný súd Zvolen podaním z 21. decembra 2016 evidovaným pod sp. zn. Spr. 1991/2016. Opísal procesný postup rozhodovania o trovách exekúcie v namietanom konaní a v konaní sp. zn. 14 Er 517/2014, na ktorého rozdielny výsledok rozhodnutia o trovách exekúcie sťažovateľ poukázal vo svojej sťažnosti. Okresný súd považoval svoje rozhodnutie za zdôvodnené, a to aj s odkazom na judikatúru ústavného súdu.

9. Vo vyjadrení k stanovisku okresného súdu sťažovateľ zotrval na podanej sťažnosti v celom rozsahu. Uviedol, že okresný súd nepoukázal na žiadne nové skutočnosti, na ktoré by bolo nutné reagovať.

II.

10. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Podstatou námietok sťažovateľa je jeho nesúhlas s právnym názorom okresného súdu vysloveným v uznesení, ktorým okresný súd nepriznal náhradu trov exekúcie

sťažovateľovi ako súdnemu exekútorovi. Podľa sťažovateľa okresný súd rozhodol v rozpore so zákonom a jeho rozhodnutie je arbitrárne.

12. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne.

13. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

14. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obdobne práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

15. Prvoradou úlohou ústavného súdu je ochrana ústavnosti, a nie ochrana zákonnosti, čo je prejavom doktríny, že všeobecný súd pozná právo („iura novit curia“). Je v právomoci všeobecných súdov vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá príčinu doň zasahovať (mutatis mutandis napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 50/04, IV. ÚS 238/05, II. ÚS 357/06). O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide spravidla vtedy, ak ústavný súd

zistí interpretáciu a aplikáciu právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a sú v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

16. Okresný súd svoje rozhodnutie založil na nemožnosti aplikácie ustanovenia § 203 ods. 3 Exekučného poriadku, v zmysle ktorého ak sa exekúcia zastaví z dôvodu, že na majetok povinného bol vyhlásený konkurz, nevyhnutné trovy exekúcie znáša oprávnený a súd bez zbytočného odkladu na návrh exekútora rozhodne o ich výške. Túto právnú úpravu považoval za striktnú, čo podložil argumentáciou: „... ak by bolo úmyslom zákonodarcu, aby trovy exekúcie znášal oprávnený aj v prípade, ak bola exekúcia zo zákona zastavená v dôsledku povolenia reštrukturalizácie povinného, bol by to uzákonil, resp. aspoň uviedol v dôvodovej správe...“ Svoje rozhodnutie podporil aj výpočtom judikatúry ústavného súdu, v zmysle ktorej nepriznanie trov exekúcie exekútorovi nemusí viesť k protiústavným dôsledkom. Vyslovil názor, že exekútor (sťažovateľ) si mal svoju pohľadávku uplatniť prihláškou v reštrukturalizačnom konaní, čo ale neurobil.

17. Vychádzajúc z obsahu spisu ústavný súd konštatuje, že okresný súd nezaložil svoje rozhodnutie na pravdivých zisteniach. Sťažovateľ si trovy namietaného exekučného konania uplatnil v reštrukturalizačnom konaní tzv. súhrnnou prihláškou nezabezpečených pohľadávok podanou 22. mája 2015 a po jej popretí správcom podal 17. júla 2015 aj žalobu podľa § 124 ods. 4 zákona o konkurze a reštrukturalizácii (incidenčnú žalobu). Pokiaľ teda okresný súd konštatoval vo svojom rozhodnutí opak, vychádzal z nepravdivých skutočností, v dôsledku čoho založil svoje rozhodnutie na dôvodoch, ktoré neexistujú.

18. Ústavný súd si je plne vedomý svojej konštantnej judikatúry, v zmysle ktorej samotná skutočnosť, že v konečnom dôsledku môže nastať stav, kedy nebudú uspokojené všetky nároky exekútora pri výkone exekúcie, nemusí viesť k protiústavným dôsledkom (napr. III. ÚS 351/07, IV. ÚS 236/08, II. ÚS 619/2016). Toto riziko, ktoré exekútor nesie,

je odôvodnené a do značnej miery kompenzované jeho, v podstate monopolným postavením pri výkone exekúcie.

19. Obdobné stanovisko vyplýva aj z rozhodovacej praxe ESLP, ktorý vyslovil, že nejde o povinnú alebo nútenú prácu v prípade exekútora, ktorý sa nedomohol zaplatať trov exekučného konania najmä preto, že povinný (prípadne i oprávnený) bol vymazaný z obchodného registra, resp. zomrel, prípadne nemal prostriedky na úhradu trov. Za podstatné treba považovať, že súdny exekútor sa na danú prácu ponúkol dobrovoľne a bremeno na neho uvalené trovami nebolo neprimerané (Mihal v. Slovenská republika č. 23360/08 a č. 31303/08 z 28. 6. 2011).

20. Poukazom na uvedené treba z pohľadu ústavného súdu predovšetkým konštatovať, že existujúca zákonná úprava negarantuje bezpodmienečne súdnemu exekútorovi právo na náhradu trov exekúcie. Nemožno totiž dosť dobre vylúčiť prípad, keď na náhradu trov objektívne nebude možné zaviazat' ani povinného, ale ani oprávneného. Je to tak napríklad v prípade, ak dôjde k zániku oboch týchto subjektov ako právnických osôb bez právneho nástupcu, resp. k úmrtiu fyzických osôb, po ktorých nezostane žiaden majetok.

21. Podľa názoru ústavného súdu doslovný výklad ustanovenia § 203 ods. 3 Exekučného poriadku, ku ktorému sa priklonil okresný súd, treba považovať za jeden z možných výkladov tohto ustanovenia. Ďalším možným výkladom je extenzívny výklad presadzovaný sťažovateľom. Oba tieto výklady treba považovať za ústavne konformné a ako také za akceptovateľné. Priklonenie sa k jednému z možných výkladov však musí mať svoj racionálny základ; len tak je možné zaručiť dotknutej strane právo na spravodlivý proces.

22. Ak okresný súd v danej veci jednoznačne vylúčil možnosť aplikácie ustanovenia § 203 ods. 3 Exekučného poriadku, jeho rozhodnutie nesie znaky arbitrárnosti. Doslovný gramatický výklad ustanovenia § 203 ods. 3 Exekučného poriadku zdôvodnil zámerom zákonodarcu a odkazom na dôvodovú správu, čo je z ústavného hľadiska v danej veci

nepostačujúce. Zdôrazňujúc požiadavku spravodlivosti nie je možné opomenúť, že práve v predmetnom exekučnom konaní bola prostredníctvom sťažovateľa vymožená celá suma obsiahnutá v exekučnom titule v prospech oprávneného (5 120,73 €) pred začatím reštrukturalizačného konania. V nadväznosti na túto skutočnosť vyznieva paradoxne tvrdenie okresného súdu, že „... účelom a zmyslom samotného exekučného konania... je uspokojiť predovšetkým nárok oprávneného. K tomuto zámeru má smerovať aj snaha a úkony súdneho exekútora, ktorý by mal mať záujem na efektívnom vymožení pohľadávky.“.

23. Podľa § 48 zákona o konkurze a reštrukturalizácii na majetok podliehajúci konkurzu nemožno počas konkurzu začať konanie o výkon rozhodnutia alebo exekučné konanie; už začaté konania o výkon rozhodnutia alebo exekučné konania sa vyhlásením konkurzu zastavujú. Ak v konaní o výkon rozhodnutia alebo v exekučnom konaní už došlo k speňaženiu majetku podliehajúceho konkurzu, avšak výťažok ešte nebol vyplatený oprávnenému, výťažok sa stáva súčasťou príslušnej podstaty a trovy konania sú pohľadávkou proti príslušnej podstate; ak je oprávneným veriteľ zabezpečenej pohľadávky, výťažok exekútor alebo iný vymáhajúci orgán vyplatí veriteľovi zabezpečenej pohľadávky do výšky jeho zabezpečenej pohľadávky, ako keby konkurz nebol vyhlásený.

24. Začatie reštrukturalizácie má podľa § 114 ods. 1 písm. b) zákona o konkurze a reštrukturalizácii ten účinok, že pre pohľadávku, ktorá sa v reštrukturalizácii uplatňuje prihláškou, nemožno začať konanie o výkon rozhodnutia alebo exekučné konanie na majetok patriaci dlžníkovi; už začaté konania o výkon rozhodnutia alebo exekučné konania sa prerušujú.

25. Podľa § 118 ods. 3 zákona o konkurze a reštrukturalizácii povolením reštrukturalizácie sa konania prerušené podľa § 114 ods. 1 písm. b) zastavujú. Ak v týchto konaniach už došlo k speňaženiu majetku, avšak výťažok ešte nebol vyplatený oprávnenému, výťažok po odpočítaní trov konania sa vráti dlžníkovi.

26. Uvedená zákonná úprava zakotvuje vo vzťahu k exekučnému konaniu rovnaký právny dôsledok vyhlásenia konkurzu a povolenia reštrukturalizácie, ktorým je zastavenie exekúcie ex lege. Práve pre daný dôsledok ústavný súd vidí priestor (po zohľadnení konkrétnych okolností prípadu) aj na analogickú aplikáciu ustanovenia § 203 ods. 3 Exekučného poriadku. Vylúčenie možnosti analógie by smerovalo k prílišnému formalizmu, odopretiu spravodlivosti.

27. V súlade s uvedeným vyslovil ústavný súd porušenie práva sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením Okresného súdu Zvolen sp. zn. 11 Er 653/2013 z 29. októbra 2015 (bod 1 výroku tohto nálezu).

28. Vzhľadom na to, že ústavný súd posúdil rozhodnutie okresného súdu ako porušujúce označené práva sťažovateľa, bolo namieste toto rozhodnutie podľa čl. 127 ods. 2 ústavy (a jemu zodpovedajúcemu § 56 ods. 2 a 3 zákona o ústavnom súde) zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie, tak ako to je uvedené v bode 2 výroku tohto nálezu.

29. Úlohou okresného súdu bude opätovne vec posúdiť a rozhodnúť o náhrade trov exekútora takým spôsobom, ktorý bude ústavne konformný a bude v súlade s právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto náleze.

30. Ústavný súd nevyhovel sťažnosti sťažovateľa v časti priznania primeraného finančného zadosťučinenia (bod 4 výroku nálezu). Dôvody ním uvádzané nepovažoval za také závažné, aby privodili dôsledok predpokladaný § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde. Úkony, ktorých finančnú náhradu sa snažil sťažovateľ kompenzovať priznaním finančného zadosťučinenia, vykonal v záujme využitia všetkých zákonných prostriedkov na ochranu svojich práv, čo v konečnom dôsledku bolo jeho povinnosťou.

III.

31. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

32. Ústavný súd v súlade s citovaným zákonným ustanovením napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom.

33. Ústavný súd podľa § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov priznal sťažovateľovi náhradu trov konania z dôvodu trov právneho zastúpenia v celkovej sume 303,16 €, a to za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastupovania, písomné podanie sťažnosti – vykonané v roku 2016) v sume po 143 € a dva režijné paušály v sume po 8,58 € a na ich úhradu zaviazal okresný súd (bod 3 výroku nálezu).

34. Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

35. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. apríla 2017